

התוספות וכן כתב הרשב"א בהדיא שהתוספות אוסרים משום לפני עור. ומתורץ סיום דברי התוספות והמונע יצליח עכ"ל שקשה במה עדיף איסור זה משאר איסורים שלא נאמר בהם כן, אלא המונע פי' מונע מעכ"ל שעל ידי שמסרב להלוותם אינם יכולים לבנות בית לע"ז ובזה בודאי זכותו גדולה מה שאין כן להלוות להם כשהם יכולים לבנות ללא ההלואה או שיכולים ללוות מעכ"ל אחר לא דברו התוספות בזה. ואף על פי שאסור לבנות עמהם כיפה ובית ע"ז אפילו כשאין צורך בעבודתו, שפיר יש לחלק בין נתינת מעות לאחרים כדי שיבנו הם לבין בנייה בידים דחמירא טפי. ולכן אם הנוצרים יכולים לבנות בלעדי תרומתו או שנותן סכום סמלי מותר לע"ד לתרום לבנין בתי תפלה אלה וטעם זה שייך אפילו בכנסיות קאתוליות. ואין כאן משום מתנת חנם כיון שעושה כדי להכיר טובה ולמנוע איבה. ועל צד הטוב יתנה שנותן המעות על מנת שיבנו בהן את השרותים או את הצנרת או את מגרש החניה וכו' כל מה שאינו קשור להיכל שבו עובדים עבודתם כי אלה בודאי אינם אלא לשימוש האנשים, ובצרוף טעמים אלה יכול לתרום אף לבתי כנסת רפורמים וקונסרבטיבים. וכל זה במקום חשש איבה וזקק אבל בעלמא צריך למשוך את ידו.

יהודה הרצל הנקין

לבניית הכנסיות הללו שנשרפו, ראשית שבהרבה כנסיות פרוטסטנטיות אין צלמים ואינם סוגדים לצלמים ולא לצלב, ונהי שמקבלים עליהם את ישו לאלוה ולכן העובדים הם בגדר עובדי ע"ז מכל מקום אין בתי תפילתם דומים לבתי ע"ז שדברו בהם בש"ס ובראשונים שפרושו בתי אלילים דוקא וכן חילק בשו"ת מהר"ם שיק חלק יורה דעה סימן קנ"ג והובא בדרכי תשובה סימן קמ"ג סעיף קטן ה'. ולפי טעם זה יהיה מותר לתרום לצורך בניית כנסיה שאין בה צלמים או למגבית לבניית כמה כנסיות שברובן אין צלמים כי כל מה שיכולין לתלות בהיתרא תלינן כמו שכתבו התוספות במסכת נדרים שם ונלמד מהגמרא שם שהולכים אחר הרוב. ורק מה שהוסיף בשו"ת מהר"ם שיק שעבודת ההשתחוויה וההודאה שעובדים שם אינה עושה את הכנסיה לבית ע"ז כי לזה לא צריך בית ונעשה אף בחוץ ולכן אין הבית תשמיש לע"ז אלא לאנשים העובדים שם להצילם מזרם רוח וגשם עכ"ל אינו מספיק לע"ד, כי גם הקאתולים אינם צריכים כנסיה דוקא שהרי יש להם צלמים וכלים גידיים ויכולים לערוך המא"ס בכל מקום.

ושנית והיא העיקר, לא אסרו התוספות להלוות לצורך בנין ע"ז אלא כשאי אפשר לנכרים לבנות ללא ההלואה שאז עובר המלוה על לפני עור, שהרי בגמרא שם חששו ללפני עור ועלה קאי דברי

סימן לז

עריכת סעודה ביום הודאה לאומית

לנו חלק ונחלה ביום אידם, ובזה ובזה אין ראוי להשוות זמני התפלה לזמנה בשבת. וכן מותר לקבוע חו"ק ביום ההודאה.

לעצם יום ההודאה ואכילת תרנגול הודו טורקי בלע"ז וכפי מנהג רוב ישראל היום להחזיקו כעוף כשר אף על פי שלא בא במסורת מדור דור, אינו אסור משום בחוקותיהם אפילו לדעת הגר"א כיון שרעיון ההודאה הוא ענין הכתוב בתורה, ואכילת הטורקי הוא זכר בעלמא לסיבת ההודאה והסיבה

כ"ה, כ"ג פבת תשנ"ה
לרב אהר

התפנית באיחור למכתבו ואתו הסליחה. לע"ד אינו אסור לאחר את זמני התפלה בבית הכנסת בבוקר של יום ההודאה בארה"ב תאנקסגיווינג בלע"ז כי הכל יודעים שהסכה היא החופשה מעבודה שבאותו יום ולא מה שגורם לחופשה, ולכן אפילו בחג המולד שהוא יום אידם אינו אסור אבל מכל מקום ראוי שלא לאחר התפלה בחג המולד כדי להראות שאין

שייכת לכלל האזרחים ולא רק לנוצרים ולכן הטעמים שכתבתי בבני בנים חלק ב' סימן ל' שייכים גם כאן.

ובשו"ת אגרות משה חלק אבן העזר חלק שני סימן י"ג לא התייחס לעשיית סעודת יום התאנקסגיוויני"ג רק לקביעת סעודת מצוה שלנו באותו יום וכתב שאינו בגדר יום אידם, ומשם לשו"ת משנה הלכות חלק י' סימן קט"ז שהביא מיורה דעה סימן קמ"ח סעיף ז' עובד כוכבים שעושה הוא חג לעצמו ומודה לאילילים ומקלסה ביום שנולד בו ויום תגלחת זקנו ובלוריתו ויום שעלה בו מן הים וכו' אינו אסור אלא אותו יום ואותו האיש בלבד עכ"ל כלומר דהוי יום אידו, ומזה חשש שיום ההודאה הוא יום אידם כיון שהנכרים מודים בו לאמונתם ועוברים על שיתוף ולכן אין לישראל לקחת חלק בו עיי"ש אמנם ביטל דעתו בפני מה שיורה הגרמ"פ ז"ל והגרמ"פ הלא כתב שאינו יום אידם. ובאמת לא הבנתי דברי שו"ת משנה הלכות כי יום התאנקסגיוויני"ג אינו דומה ליום שנולד בו ויום תגלחת זקנו וכו' שכל אותם המאורעות הם שמחת הגוי בלבד ואין לישראל חלק בשמחה זו, ויותר היה לו להקשות מסעיף ו' שם יום שמתכנסים בו העובדי כוכבים להעמיד להם שר ומקריבים ומקלסים לאלהיהם יום חגם הוא עכ"ל ושר לאו דוקא אלא הוא הדין מלך וכן הוא במסכת עבודה זרה דף י' עמוד א' וברמב"ם ובלבוש ואולי נשתנה לשר משום הצנזורה, וכודאי יום שמעמידים בו מלך הוא יום שמחה לכל בני הממלכה גם ליהודים שבתוכה וכן יום הולדתו של מלך ואף על פי כן הוי יום אידם ולכן הוא הדין ליום התאנקסגיוויני"ג. ברם הוא תמוה כי היכן שמענו שאסור לשמוח ביום הולדתו של המלך וכיוצא בזה ומעשים בכל הדורות יוכיחו, אלא ישנם שני דינים נפרדים כי ביום אידם אסור ליקח מהם ולמכור להם כיון שמקריבים לע"ז ובזה לא איכפת לך מה הוא טעם חגם ואפילו יום העמדת המלך ויום

הולדתו אסור, מה שאין כן לענין שמחה וחגיגה בלבד יש חילוק כי יום שהוא עיקר האיד שהחזיקו בו על שם אלוהיהם כלשון הטור ולדוגמה חג המולד אסור ליטול חלק בו כלל, ואילו שאר איד שהחזיקו בו על שם שאר דברים ועיקרו חג אזרחי מותר לשמוח בו ולדוגמה יום העמדת המלך או הרביעי ביולי בארה"ב ויום התאנקסגיוויני"ג וכזה לא איכפת לך שהנכרים פלחים לאמונתם גם באותם הימים.

ובמאמר בחוברת "עם התורה" ששלח כבודו התיר הגרמ"פ ז"ל לעשות סעודה ביום התאנקסגיוויני"ג בתור סעודת הרשות וכתב שבלי קביעת חובה ומצוה יוכל גם לשנה אחרת עכ"ל ושוב כתב שאסור לעשותה יום קבוע בשנה לחוג זה עכ"ל והזכיר כל תוסיף, ומשמע שמייירי בכוונת הלב ושאינ מניעה מלעשותה רשות מדי שנה רק שלא יראה אותה כחובה. ועל הצד היותר טוב לע"ז יש להמנע אחת לכל כמה שנים מעשיית הסעודה כדי להראות שאינה חובה עליו וכזה יצא מידי כל חשש.

בדעת הב"ח בסימן קע"ח נא עיין שם, וז"ל אותן הדברים המפורשים בדברי חכמים פרק במה אשה ובתוספתא דשבת וביתר מקומות אע"פ שאין העכו"ם נהוג בהם עכשיו במקצת מקומות אסור לישראל לנהוג בהם דכיון שכבר היה קבוע חוק זה לשם תורה שלהן נראה כמודה להן ולתורתן אם נהוג כאותן מנהגים שהיה חוק מקדם עכ"ל ואינו ענין לכאן. סוף דבר מה שרוב גויים עושים אותו לשם ע"ז יש לאסרו גם אם מעיקרו היה מותר וכמו מצבה שבתורה, אבל מה שהרוב עושים להנאתם ואינו ע"ז מעיקרו ויש בו טעם אזי לא איכפת לנו אם נוצרים אדוקים עושים גם אותו לשם דתם וכזה הוא יום ההודאה.

יהודה הרצל הנקין